

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2010/25

Karar Sayısı : 2011/136

Karar Günü : 12.10.2011

R.G. Tarih-Sayı : 29.12.2011-28157

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Bursa 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının *'Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar.'* biçimindeki ikinci cümlesinin, Anayasa'nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Dört yıllık bir yükseköğretim kurumundan mezun olduktan sonra polis eğitim merkezinde 6 ay mesleki eğitim görerek polislik mesleğine giren davacı polis memurunun, kurumlar arası nakil yoluyla ve mühendis unvanıyla Orman Genel Müdürlüğü emrindeki bir göreve atanabilmesi için adı geçen idare tarafından Emniyet Genel Müdürlüğü'nden muvafakat istenilmesi ve bu talebe olumsuz cevap verilmesi üzerine açılan davaya bakan Mahkeme, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatine vararak iptal istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun itiraz konusu cümleyi de içeren Ek Madde 24'ü şöyledir:

'Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacını karşılamak üzere, Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile polis meslek eğitim merkezleri açılabilir.

(Değişik ikinci fıkra: 16/6/2010-5997/3 md.) En az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınav tarihi itibarıyla 28 yaşından gün almayan erkek ve bayanlar ile askerliğini yapmış 30 yaşından gün almamış erkek adaylar arasında yapılacak seçme sınavında başarılı olanlar, altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınırlar.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim-öğretim, parasız yatılı ve üniformalı olup, öğrencilerin iâşe, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkakları Devletçe karşılanır. Ayrıca, öğrencilere polis meslek yüksek okulu öğrencilerine ödenen miktar kadar harçlık ödenir.

Polis meslek eğitim merkezlerindeki eğitim-öğretim süresi içerisinde; giriş şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılanlar, eğitim ve öğretimini başarı ile tamamlayamayanlar, sağlık ve disiplin yönünden polis olamayacağına yetkili kurullarca karar verilenlerin polis meslek eğitim merkezleri ile ilişkileri kesilir. Sağlık veya ölüm dışındaki nedenlerle ilişkisi kesilenlerden, ödenen harçlık ve yapılan masraflar kanunî faizi ile birlikte tahsil edilir.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. ***Bu şekilde atanmalar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar.*** Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenler, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.

Polis meslek eğitim merkezlerinin kuruluş ve çalışma usûl ve esasları; bu merkezlerde eğitime alınacak öğrencilerde aranacak şartlar, yapılacak sınavlar, disiplin ve eğitim-öğretimle ilgili konular, öğrenciliğin sona ermesi, tazminat ve yükümlülük esasları ile giyecekleri kıyafetler ve diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, iptali istenilen kuralın Anayasa'nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ ve Recep KÖMÜRCÜ'nün katılımlarıyla 24.3.2010 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, Şevket APALAK'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olduktan sonra polis eğitim merkezlerinde aldıkları en az altı aylık meslek eğitimini takiben aday polis memuru olarak atanan kişilerin, itiraz konusu kural nedeniyle altı yıl boyunca Emniyet Teşkilatı bünyesinde görev yapmak zorunda oldukları; bu kişilerin, başka bir kamu kurumuna eğitim gördükleri alanda çalışmak üzere nakil yoluyla geçmelerinin mümkün olmadığı, ayrıca, bu kişilerin polis memurluğundan istifa etmek suretiyle başka bir göreve geçmek istemeleri halinde de 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97. maddesinde yer alan ve istifa eden memurların yeni bir göreve atanabilmek için beklemek zorunda oldukları sürelerle ilişkin düzenlemelerin karşılarına engel olarak çıktığı, dolayısıyla istifa yoluyla başka bir kamu görevine geçebilmelerinin de söz konusu olmadığı; oysa bir insanın eğitimini gördüğü alanda çalışmasının onun maddi ve manevi varlığının gelişmesi ile yakın ilişkisinin bulunduğu; bu nedenle bireylerin eğitim gördükleri alanda istihdam edilmelerini kısıtlayan ve böylece bireyin

maddi ve manevi varlığının gelişmesini sınırlandıran itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 5. maddesi ile bağdaşmadığı; Anayasa'nın 70. maddesi gereğince, her Türkiye Cumhuriyeti yurttaşının kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu, bu hakkın ancak 70. maddede belirtilen özel sınırlama sebebine (yani görevin gerektirdiği niteliklere) bağlı olarak sınırlandırılabilmesi; 'görevin gerektirdiği nitelikler' kavramı ile girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerin kastedildiği, kişilerin daha önce girdikleri ve çalışmakta oldukları kamu görevinin niteliklerinin bu kapsamda bulunmadığı; 3201 sayılı Yasa'nın Ek 24. maddesi uyarınca atanan polis memurlarının bir başka kamu hizmetine girmeleri konusunda getirilmiş bulunan ve girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği niteliklerden kaynaklanmayan söz konusu kısıtlamanın, kamu hizmetine girme hakkının Anayasa'nın 13. maddesine aykırı olarak sınırlandırılması sonucunu doğurduğu ve sonuç olarak kuralın Anayasa'nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu cümleyi de içeren Ek Madde 24'de, Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacını karşılamak üzere, İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile polis meslek eğitim merkezlerinin açılabilmesi; en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınav tarihi itibarıyla 28 yaşından gün almayan erkek ve bayan adaylar arasında yapılacak seçme sınavında başarılı olanların, altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınacakları; polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim-öğretimin, parasız yatılı ve üniformalı olduğu, öğrencilerin iade, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkaklarının Devletçe karşılanacağı, ayrıca, öğrencilere belli bir miktar harçlık ödeneceği; polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanların Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanacakları ve ***bu şekilde atanmaların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacakları***; altı yıllık süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenlerin, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorunda oldukları gibi hususlar kurala bağlanmıştır.

İtiraz konusu kural, dört yıllık bir yükseköğretim programından mezun olan ve Yasada sayılan diğer nitelikleri de taşıyan kişilerin, yapılacak seçme sınavını kazanmalarını takiben polis eğitim merkezlerinde en az altı ay eğitim gördükten sonra aday polis memuru olarak atanmalarından itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçemeyecekleri hükmünü içermektedir. Kural emredici tarzda kaleme alındığı için idari makamların aksi yönde davranabilmeleri, diğer bir ifadeyle söz konusu polis memurlarının naklen geçmek istediği kurumlardan gelen muvafakat isteklerine olumlu cevap verebilmeleri mümkün görünmemektedir. Böylece, ilgililer yönünden, altı yıllık bir mecburi hizmet yükümlülüğü getirilmiş olmaktadır.

Anayasa'nın 'Devletin temel amaç ve görevleri' başlıklı 5. maddesinde '*Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.*' ifadeleri yer almaktadır. 'Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması' başlıklı 13. maddesinde ise '*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*' denilmiştir. Kamu hizmetlerine girme hakkının düzenlendiği 70. maddesinde

ise, 'Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.' hükmü yer almaktadır.

İtiraz konusu yasa kuralına ilişkin yasama belgeleri incelendiğinde; Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacının karşılanmasında iki yıllık polis meslek yüksek okullarının temel kaynak olduğu, bununla birlikte bu okullardan mezun olan adayların artan ihtiyacı karşılamadığı, bu nedenle dört yıllık üniversite mezunlarından polis memuru olarak faydalanılmasının amaçlandığı görülmektedir. İtiraz konusu kuralla getirilen altı yıllık mecburi hizmet yükümlülüğünün nedeni ise madde gerekçesinde şöyle açıklanmıştır: '*Kanunda yer verilen mecburi hizmet yükümlülüğü ile bu şekilde atanan polis adaylarının 6 yıl Emniyet Teşkilatına hizmet vermesi, oluşturulan personel politikalarının uygulanarak, vatandaşlara sunulan güvenlik hizmetlerinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesi hedeflenmektedir.*'

İtiraz konusu yasa kuralı, oluşturulan personel politikasının aksamadan uygulanabilmesi, diğer bir ifadeyle emniyet teşkilatının personel eksikliği gibi bir sorunla karşılaşmaması ve buna bağlı olarak güvenlik hizmetinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesini amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere, kamu görevlileri ile kamu yönetimleri arasındaki hizmet ilişkileri kural tasarruflarla düzenlenmektedir. Kamu personeli, belirli bir statüde, nesnel kurallara göre hizmet yürütmekte, o statünün sağladığı aylık, ücret, atanma, yükselme, nakil gibi kimi özne haklara sahip olmaktadır. Kamu hizmetine girişin ve hizmet içinde yükselmenin koşulları, statü hukukunun gereği olarak kanunlarla belirlenmektedir. Bu durum Anayasa'nın kamu hizmetine girme hakkının düzenlendiği 70. maddesi ile kamu hizmeti görevlileriyle ilgili genel ilkelerin düzenlendiği 128. maddesinden kaynaklanan bir zorunluluktur. Yasakoyucu, statü hukuku çerçevesinde yürütülen memuriyet hizmetine girmeye, yükselmeye, memuriyetin sona ermesine vb. hususlara ilişkin koşulları anayasal ilkelere uygun olarak belirleme yetkisine sahiptir. Kişilerin ise yasalarla öngörülen bu statüye girip girmemek konusunda tercihte bulunma hakları vardır. Öte yandan itiraz konusu kuralın kapsamına giren polis memurları için 6 yıl mecburi hizmet getirilmesi, bu kişiler için öngörülen statünün bir gereği olup, başka bir kamu hizmetine girme konusunda Anayasa'nın 70. maddesi kapsamında bir engel olarak değerlendirilemez.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 5. ve 70. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 13. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Engin YILDIRIM ile Erdal TERCAN bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na, 26.04.2005 günlü, 5336 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının 'Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar.' biçimindeki ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Engin YILDIRIM ile Erdal TERCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 12.10.2011 gününde karar verildi.

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Fettah OTO

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Alparslan ALTAN

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

KARŞIOY YAZISI

İtiraz konusu kural, en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olup yirmi sekiz yaşından gün almayan isteklilerden en az altı ay süreyle polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim almak suretiyle aday polis memuru olarak atanacakların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçemeyeceklerini öngörmektedir.

Anayasa'nın 70. maddesinde kamu hizmetlerine girme hakkı düzenlenmiştir. Maddede her Türkün bu hakka sahip olduğu; hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği belirtilmiştir. Bu hakkın ilk kez memuriyete girişi kapsadığı kadar, esasen kamu hizmetinde bulunan bir kişinin nakil yoluyla diğer bir kamu hizmetine atanmasını da içerdiğinde kuşku yoktur.

Kural, aldıkları eğitim nedeniyle başka kamu hizmetlerini de yapabilecek durumdaki kişilerin, altı yıl süreyle yapacakları mecburi hizmet nedeniyle, başka kamu hizmetlerine nakil yoluyla geçmelerini engellemektedir. Bu durumdaki kişiler, mecburi hizmeti olmayan ve nakil yoluyla aynı göreve atanabilecek diğer kişilerin yararlandıkları bir haktan altı yıl süreyle yararlanamayacaklardır.

Anayasa'nın 2. maddesinde hukuk devleti ilkesine yer verilmiştir. Hukuk devletinde, kişilere öngörülen mecburi hizmetin ölçülü ve Anayasal haklarını kullanmasını engelleyecek ya da ciddi şekilde geciktirecek boyutlarda olmaması gerekir. Yasa koyucu, polislik yapabilmek için altı aylık bir eğitimin yeterli olacağını kabul etmiştir. Bu nedenle, nakil yoluyla başka kurumlara gidebilecek bir kısım polis adaylarının yarattığı boşluğun yeni isteklilerle doldurulamayacağı, emniyet hizmetlerinin aksayacağı öne sürülemez. Mecburi hizmet için öngörülen altı yıl, nesnel ve haklı bir dayanağı olmayan, uzun bir süredir.

Altı aylık bir mesleki eğitim karşılığında altı yıl süreyle mecburi hizmet öngörülmesi ilgililerin Anayasa'nın 70. maddesinden doğan haklarını hukuk devleti gereklerine aykırı olarak, ölçüsüzce sınırlamaktadır. Bu nedenle Anayasa'nın 2. ve 70. maddeleriyle bağdaşmayan kuralın iptali gerektiği düşüncesindeyim.

Başkanvekili

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY

Dava konusu olayda,

Orman mühendisliği alanında eğitim veren 4 yıllık bir yükseköğretim kurumundan mezun olduktan sonra, 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu Ek m.24 gereğince, Polis Eğitim Merkezinde 6 ay mesleki eğitim görerek polislik mesleğine giren davacı, daha sonra KPS Sınavında başarılı olarak, Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde bir göreve mühendis ünvanıyla kurumlar arası nakil yoluyla atanmak istemiş, bunun için Emniyet Genel Müdürlüğünden muvafakat istenmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü iptal istemine konu kuralı gerekçe göstererek muvafakat talebini reddetmiştir.

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu Ek m.24'ün iptali istenilen hükmü de içeren beşinci fıkrası şu şekildedir: *'Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar. Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslı memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenler, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.'*

Görüldüğü gibi, iptali istenilen kural ile dört yıllık bir fakülteden mezun olan ve öngörülen şartları taşıyıp 6 aylık eğitimden geçerek polis olarak atanan bir kişi, 6 yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçemeyecektir. Bir diğer yönü ile 6 yıllık bir mecburi hizmet ve buna bağlı olarak nakil yasağı öngörülmüştür. Bu şekilde getirilen kuralın, madde gerekçesi şu şekilde belirtilmiştir: *' Kanunda yer verilen mecburi hizmet yükümlülüğü ile bu şekilde atanan polis adaylarının 6 yıl Emniyet Teşkilatına hizmet vermesi, oluşturulan personel politikalarının uygulanarak, vatandaşa sunulan güvenlik hizmetlerinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesi hedeflenmektedir.'*

Mahkememiz çoğunluk görüşünde, kanunkoyucunun statü hukuku çerçevesinde yürütülen memuriyet hizmetinin koşullarını belirleme yetkisine sahip olduğu, 6 yıllık mecburi hizmetin de bu hizmet statüsünün bir gereği olduğu, ilgili kişinin bu durumu bilerek polislik mesleğine girdiği gerekçesi ile düzenleme Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Devletimizin nitelikleri arasında hukuk devleti ilkesine de yer verilmiştir. Bu ilke gereğince, kanunların kamu yararı amacıyla çıkarılması, genel ve objektif olması, ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir. Bu açıdan somut olayı değerlendirmizde, iptali istenilen hükmün kamu yararı amacı ile çıkarıldığı konusunda tereddüt bulunmamaktadır. İdarenin, personel politikasının uygulanmasını sağlamak amacıyla böyle bir kurala yer verildiği görülmektedir. Ancak, idarenin elinde personel politikasının uygulanmasını sağlamak için öngörülen 6 yıllık mecburi hizmet ve nakil yasağı dışında, kanunla öngörülmüş başka araçlar zaten bulunmaktadır. Öncelikle, polis eğitim merkezinden mezun olarak polis olarak atanan bir kişi, bir başka kuruma geçmek isterse, geçiş için Emniyet Genel Müdürlüğü'nün muvafakatı gereklidir (657 s.K. m.74). Eğer o personele, personel politikasının uygulanması için ihtiyaç varsa, muvafakat verilmez. İdare kendi ihtiyacını gözeterek muvafakat verebilir veya vermeyebilir, bu şekilde personel politikasının uygulanmasını ve güvenlik hizmetlerinin aksamamasını sağlayabilir.

İkinci olarak, yine 3201 sayılı Kanun'un Ek m. 24, beşinci fıkrada *'Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, ' mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar'*. Hükmü getirilerek, istifa eden polis için, 657 sayılı Kanun m.97'de getirilen bekleme süreleri dışında tazminat yükümlülüğü getirilmiştir. İdarenin elinde bu şekilde, araçlar bulunurken, bunların dışında ayrıca 6 yıl süre ile başka bir kuruma geçiş yasağı getirilmesi, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ve bu kapsamda ölçülülük ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Bu bağlamda, iptali istenilen kuralda öngörülen 6 yıllık mecburi hizmet ve dolayısıyla nakil yasağı süresinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Polis Akademisi ve polis meslek yüksekokulu öğrencilerinin mecburi hizmet yükümlülüğünü düzenleyen 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu'nun 15. maddesinin onuncu ve onbirinci fıkraları şu şekildedir: *'Fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarında lisans, lisans üstü veya ön lisans eğitimi yapanlar (yabancı uyruklular hariç) her öğretim yılı karşılığında iki yıl süreyle mecburi hizmetle yükümlüdürler.*

Bunlardan mezun olup olmadığına bakılmaksızın mecburi hizmetle yükümlü olduğu süre içinde, istifa edenler veya ilişkisinin kesilmesini gerektiren bir suç işleyenler ya da sağlık sebebi hariç, başka herhangi bir sebeple ayrılanlar, yükümlülük sürelerinin eksik kısmı ile orantılı olarak kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarının dört katını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.'

Görüldüğü gibi, Polis Akademisi ve polis meslek yüksekokulu öğrencileri için, mecburi hizmet öngörülürken, nakil yasağı öngörülmemiştir. Keza mecburi hizmet süresi de, *'her öğretim yılı karşılığında iki yıl'* süre ile sınırlandırılmıştır. Oysa polis eğitim merkezinde 6 ay eğitim gören ve polis olarak atanan kişi için 6 yıllık mecburi hizmet süresi öngörülmüştür. Bu durum, Anayasa'nın 2. maddesi gereğince açıkça ölçülülük ilkesine aykırıdır.

Anayasamızın 5. maddesine göre Devletin temel amaç ve görevleri arasında, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve **adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan** siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak ta, yer almaktadır. Keza 17. maddeye göre de herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Sosyal devletin temel görevlerinden biri olan eğitim ve öğrenim hak ve ödevinin muhatabı olan birey, mesleki bilgilerini yerine getirirken maddi ve manevi varlığını geliştireceğinde kuşku bulunmamaktadır.

Bireyin anayasal sorumluluğunu yerine getireceği alanın, onun mesleki bilgi ve tecrübesini aktaracağı, beceri ve kişiliğini, huzur ve mutluluğu en çok elde edeceği yerde olması yönünde fırsat eşitliği ilkesi ile yardımcı olmak devletin temel amaç ve görevleri arasındadır.

Kişiyi istemediği, gelişimini engelleyecek alanda tutmakta ısrarcı olmak ve 6 aylık bir kurs eğitimi ile girilen mesleğin, bireyin daha önce edindiği 4 yıllık üniversite eğitimiyle edinilmiş formasyonuna uygun mesleki alanına geçme isteğinin önüne 6 yıl gibi orantısız, hakkaniyetsiz, adil olmayan engeller koymak sosyal hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmayacaktır.

Devletin bireyin gelişimine yaptığı katkı karşılığı bazı mesleklerin gerekleri ve ülke ihtiyaçları nedeniyle kendisinden mesleğe mecburi hizmet katkısının beklenmesi Anayasal ödev kapsamında doğal kabul edilebilmekte, meslekten ayrılmak hakkını kullanmak isteyenlere de yukarıda anlatıldığı gibi ölçülü kolaylıklar getirilmekte olduğu görülmektedir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, 3201 sayılı Kanun'un Ek madde 24'ün beşinci fıkrasının bireyin temel hak ve ödevlerinden olan varlığını koruma ve geliştirme hakkına ölçüsüzce getirilmiş bu sosyal engelin, Anayasa'nın 2., 5. ve 17. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği kanaatinde olduğumuzdan, çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başkanvekili

Üye

Serruh KALELİ

Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

İtiraz konusu kuralla dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra, polis eğitim merkezlerinde altı aylık eğitimi tamamlayarak aday polis memuru olarak atananların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacakları öngörülmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin bir çok kararında belirtildiği gibi, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Yasaların kamu yararı amacıyla çıkarılması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir.

Bir yasa kuralının, adalete ve hakkaniyete uygun olduğunun kabulü için, ulaşmak istediği amaçla kişilere getirdiği yükümlülük arasında makûl bir denge kurabilmesi, başka bir anlatımla ölçülü olması gerekir.

İtiraz konusu kuralın gerekçesinde, 'Kanunda yer verilen mecburi hizmet yükümlülüğü ile bu şekilde atanan polis adaylarının 6 yıl Emniyet Teşkilatına hizmet vermesi, oluşturulan personel politikalarının uygulanarak, vatandaşlara sunulan güvenlik hizmetlerinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesi hedeflenmektedir' denilerek, getiriliş amacı açıklanmıştır. Bu amaç doğrultusunda itiraz konusu kuralla dört yıllık yüksek öğretimden sonra altı aylık meslek eğitimiyle polis memurluğuna alınan kişilerin, altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçmeleri yasaklanmıştır. Ancak, altı aylık bir eğitim karşılığında, öngörülen altı yıllık mecburi hizmet süresi çok uzun olup ölçülü değildir.

Statü hukukunun geçerli olduğu kamu görevine, kişilerin önceden koşullarını bilerek ve kabul ederek girdikleri ileri sürülebilirse de bu durum, idarenin tek taraflı iradesiyle kamu gücüne dayanarak belirlediği kuralların, adalet ve hakkaniyet ölçütlerine aykırılığının gerekçesini oluşturamaz. Kişiler, ağır yaşam koşulları içinde seçeneksiz kaldıkları için de bazı görevlerde çalışmak zorunda kalabilirler. Bu durumlarının, onların aleyhine sonuç verecek ölçüsüz düzenlemelere yol açmamasını sağlamak ise, Anayasa'nın 5. maddesi uyarınca devlete ait olan öncelikli bir görevdir. Ayrıca, kişilerin istediği alanlarda çalışmalarına ölçüsüz bir engelleme getiren kural, herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu belirten Anayasa'nın 17. maddesine de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının itiraz konusu ikinci tümcesinde '*Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar*' denilmektedir.

Ek Madde 24 de en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olanların diğer koşulların da gerçekleşmesi halinde altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınacakları, eğitimlerini başarı ile tamamlayanların Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanacakları, bu şekilde atananların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacakları öngörülmektedir.

Anayasa'nın 5. maddesinde '*Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır*' denilerek, Devletin temel amaç ve görevleri belirlenmiştir.

İtiraz konusu kural, aday polis memuru olarak atananları 6 yıl boyunca Emniyet Teşkilatı bünyesinde görev yapmak zorunda bırakmakta ve başka bir kamu kurumuna eğitim gördükleri alanda çalışmak üzere nakil yoluyla geçmelerinin önünü kapatmaktadır.

Polis memurluğundan istifa ederek eğitim gördükleri alanla ilgili göreve geçmek istemeleri halinde ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97. maddesinde yer alan ve istifa eden memurların yeni bir göreve atanabilmek için beklemek zorunda oldukları süreler karşılığında engel olarak çıkmakta ve bu nedenle istifa yoluyla başka bir kamu görevine geçebilmeleri de söz konusu olamamaktadır.

Kişilerin, eğitimini gördüğü alanda çalışmak istemeleri onların en doğal hakları olup, maddi ve manevi varlıklarını geliştirmeleri ile de yakından ilgilidir. Anayasa uyarınca, Devlet, kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirmelerinin önünü açmak, refah, huzur ve mutluluklarını sağlamak ve bunları önleyen engelleri kaldırmakla görevlidir.

Söz konusu kural ise kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirmelerine, huzurlu ve mutlu olmalarına engel niteliktedir ve bu haliyle Anayasaya ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, kişilerin eğitimini gördükleri alanda istihdam edilmelerinin sağlayacağı kamu yararının da göz ardı edilememesi gerekir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 5. maddesine aykırıdır.

İptali gerekir.

Üye

Mehmet ERTEN

AYRIŞIK OY

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının 'Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar.' biçimindeki ikinci tümcesinin iptalini istemektedir.

Anayasa'nın 5. maddesinde, Devletin temel amaç ve görevleri belirlenirken, Devlete, kişilerin refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insana maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak görevi verilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde, 'Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla

sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.' kuralı yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında belirtildiği gibi çağdaş demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlükleri büyük ölçüde kısıtlayan veya kullanılamaz hale getiren sınırlamalar hakkın özüne dokunur. Temel hak ve özgürlükler ancak Anayasa'nın ilgili maddelerinde öngörülen nedenlerle ve demokratik toplum düzeninin sürekliliği için zorunlu olduğu ölçüde sınırlandırılabilir.

Anayasa'nın 'Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı' başlıklı 17. maddesinde ise, 'Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.' denilmektedir. Buna göre kişinin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, vazgeçilmez temel haklar arasında sayılmaktadır.

Anayasa'nın 70. maddesinde de, 'her Türk'ün kamu hizmetine girme hakkına sahip olduğu, hizmete alınmada görevin getirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği belirtilmektedir. Bu madde de 'görevin gerektirdiği nitelikler' ile kamu hizmetine girme hakkı için özel bir sınırlama nedeni olarak görülmektedir. Bununla kişilerin daha önce girdikleri ve çalışmakta oldukları kamu görevinin nitelikleri değil, girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerin amaçlandığı açıktır.

İtiraz konusu kuralla, dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olduktan sonra polis eğitim merkezlerinde aldıkları en az altı aylık meslek eğitimi takiben polis memuru olarak atanan kişilerin altı yıl boyunca Emniyet Teşkilatı bünyesinde görev yapmak zorunda oldukları, bu kişilerin bu süre içinde başka herhangi bir kamu görevine naklen atanmayacakları öngörülmektedir. Bu kural ile kişinin yükseköğrenim gördüğü alanla ilgili bir kamu görevine, açılan sınavda başarılı olsa bile girmesi ve bu görevi yapabilmesi engellenmektedir. Bunun kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile yakından ilgili olduğu kuşkusuzdur.

Öte yandan, yükseköğretimi takiben altı aylık meslek eğitimiyle polis memurluğu görevine atanan kişilerin, altı yıl boyunca başka kurumlara naklen geçmesinin yasaklanması Anayasa'nın 13. maddesinde yazılı 'ölçülülük ilkesine'de aykırılık bulunmaktadır.

Bütün bu açıklamaların sonucunda açık ve yalın bir anlatımla şunu söyleyebiliriz; Anayasa Mahkemesi çoğunluk görüşü ile bir insanın mesleğini yapabilmesini engellemektedir. Bu kararla Anayasa Mahkemesi'nin temel hak özgürlükleri koruma görevi göz ardı edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 5., 13., 17. ve 70. maddelerine aykırı olduğu düşüncesiyle çoğunluğun kararına karşıyım.

Üye

Fettah OTO

YÖNTEMDE AYRIŞIK OY

Anayasa'nın 152. maddesinde bir davaya bakmakta olan mahkemenin uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesi'nin vereceği karara kadar davayı geri bırakacağı açıklanmıştır.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin dördüncü fıkrasında da mahkemenin yetkisiz olduğu başvuruların reddine karar verileceği öngörülmüştür.

Başvuruda bulunan Bursa 1. İdare Mahkemesinin gördüğü dava Mersin Orman Bölge Müdürlüğü'ne geçiş yapmak isteyen davacıya muvafakat verilmemesi sonucunu doğuran Emniyet Genel Müdürlüğü işleminin iptaline ilişkindir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 32. maddesinde, dava konusu işlemi yapan idari merciin bulunduğu yer mahkemesinin davada yetkili olduğu kurala bağlanmıştır. Usulün 33. maddesinde de kamu görevlileriyle ilgili olarak genel yetkiye yönelik ayrı ilkeler geliştirilmiştir. İlgililerin son veya görevli bulunduğu yer idare mahkemesine yetki veren bu ayırık durumlar atama ve nakiller, göreve son verme, görevden uzaklaştırma, disiplin cezaları ve özlük haklarıyla sınırlıdır. Başka bir idareye geçme olanağı veren izin ise bunlardan hiçbirine girmediğinden, uyuşmazlık Ankara İdare Mahkemesi'nin görev alanı içindedir.

Bu durumda Bursa 1. İdare Mahkemesi'nin bakacağı bir davanın varlığından söz edilemeyeceğinden, başvurunun mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekmektedir. İşin esasına geçilmesine ilişkin 24.03.2010 tarihli karara bu nedenle karşıyım.

Üye

Şevket APALAK

KARŞI OY YAZISI

3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesinin 5. fıkrası, bu maddeye göre atanan polis memurlarının atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacaklarını öngörmektedir. En az dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra yukarıda belirtilen madde çerçevesinde polis memuru olarak atanan bir kişi altı yıl boyunca bu görevi yapmak zorunda kalacak, yüksek öğrenim gördüğü alanda görev yapmak istemesi durumunda başka bir kamu kurumuna muvafakat yoluyla naklen atanamayacaktır. Öte yandan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97. maddesindeki devlet memurluğundan çekilenlerin altı ay süresince tekrar devlet memurluğuna alınmayacaklarını belirten düzenlemeyi de düşünürsek, bu kimselerin istifa ederek bir başka kamu kurumunda görev alabilmeleri mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla, söz konusu maddenin ilgili fıkrası gereğince

atanan bir polis memurunun atanma tarihinden itibaren altı yıl boyunca yüksek öğrenim gördüğü alanda bir başka kamu kurumunda çalışması engellenmiş olmaktadır. Önümüzdeki somut olayda, ilgili kişi KPSS sınavında başarılı olarak yüksek öğrenim gördüğü alanla ilgili bir kuruma yerleştirilme hakkını kazanmıştır.

Bireylerin geçimlerini temin edebilmek için yüksek öğrenim gördükleri alandan farklı bir sahada çalışması yaygın karşılaşılan bir durumdur. Hayatın bir evresinde, şartların zorlamasıyla yapılan bir tercihin bireyin hayatının sonraki kısımlarında sahip olduğu hakları kullanmasını sınırlaması kabul edilemez. Kişinin başarılı olduğu bir sınav sonucunda yüksek öğretim gördüğü alanla ilgili bir işte ve kurumda çalışmasının engellenmesi Anayasa'nın 5. maddesine aykırıdır. Bu madde, devletin temel amaç ve görevleri arasında, 'insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmayı' da saymıştır. Buna ek olarak, Anayasa'nın 17. maddesinin 1'inci fıkrasına göre, 'Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.' Bu iki maddeyi birlikte okuduğumuzda, kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına sahip olduğunu, devletin kişinin bu hakkının gelişmesine olanak sağlayacak tedbirler almakla yükümlü tutulduğunu görmekteyiz. Açıktır ki, kişinin eğitimini aldığı bir alanda çalışması onun maddi ve manevi kişiliğinin gelişmesine katkı yapar. Bireylerin eğitim gördüğü alanda çalışma hakkının makul sayılamayacak bir süre boyunca engellenmesi Anayasa'nın 5. ve 17 maddelerinin ihlal edildiği sonucunu doğurmaktadır.

Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin 'dilediği alanda çalışma' hürriyetine sahip olduğu belirtilmektedir. Olayımızda, bu hürriyetin ölçüsüz bir şekilde sınırlandırıldığını söyleyebiliriz. Dilediği alanda çalışma hürriyeti, çalışılan işin bireyin özgürce tercih ettiği bir iş olması durumunda, kendisinin ve ailesinin yaşamlarını sürdürmelerine ve geliştirmelerine, şartların zorlamasıyla seçmek zorunda kaldığı bir işte çalışmasına göre daha fazla katkı sağlayacaktır.

Anayasa'nın 70. maddesinde de, 'Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez', hükmüne yer verilmiştir. Kamu hizmetine girme hakkı için özel sınırlama sebebi olarak öngörülen 'görevin gerektirdiği nitelikler kavramı' ile girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özellikler kastedilmektedir. Kişilerin daha önce girdikleri ve çalışmakta oldukları kamu görevinin nitelikleri bu kapsamda değerlendirilemez. 3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesi uyarınca atanan polis memurlarının bir başka kamu hizmetine girmeleri konusunda getirilen ve girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerden kaynaklanmayan kısıtlamalar Anayasa'nın 70. maddesinde güvence altına alınan kamu hizmetine girme hakkının Anayasa'nın 13. maddesine aykırı olarak sınırlandırılmasına yol açmaktadır. Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin özlerine dokunulmaksızın ölçülülük ilkesine uygun şekilde, yasayla sınırlandırılabilmesi belirtilmektedir. Ölçülülük ilkesi sınırlamada başvuru aracının sınırlama amacını gerçekleştirmeye elverişli olmasını; bu aracın sınırlama amacı açısından gerekli olmasını ve araçla amacın ölçüsüz bir oran içinde bulunmamasını ifade eder. Burada kısıtlama için kullanılan araçla amaç arasında hak ve özgürlüğü en az sınırlayacak dengeli bir orantı veya makul bir oran aranmaktadır. Somut olayda, kişinin girmek istediği görevin (orman mühendisliği), niteliklerinden kaynaklanan bir sınırlama yoktur, sadece kişinin sürdürmekte olduğu görevden (polis memurluğu) kaynaklanan bir mecburi hizmet yükümlülüğü nedeniyle kamu hizmetine girme hakkının sınırlandırılması söz konusudur. İlgili kişinin, yüksek öğrenim gördüğü alanda ve üstelik açılan sınavda başarılı olarak girmeye hak kazandığı bir kamu görevini yapabilmesinin ölçüsüz olarak sınırlandırılması söz konusudur.

Emniyet Teşkilatı'nın ihtiyacının karşılanması amacına dönük olarak dört yıllık üniversite mezunları altı aylık bir eğitimle polis memuru olarak atanabilmektedirler. Altı aylık bir eğitimin karşılığı olarak altı yıllık bir mecburi hizmetin söz konusu olması ölçülü bir düzenleme değildir. Türkiye'deki işsizlik sorununu dikkate alırsak Emniyet Teşkilatı'nın polis memuru bulmakta çok zorlanmayacağı açıktır. Emniyet Teşkilatı açısından sorunun eğitim verdiği görevlileri Teşkilat içinde tutmaktan kaynaklandığı söylenebilir. Bu amacı gerçekleştirmek için uzunca bir süreyi mecburi hizmet olarak tanımlamak, moral ve motivasyon bakımından ilgili kişiler açısından olumsuz bir durum yaratmaktadır. Bu durum da toplum için hayati bir öneme haiz olan güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesinde olumsuzluklara yol açma riski taşımaktadır. Yüksek öğretim aldığı alanda çalışma imkânı varken, istemediği bir işte çalışmak zorunda kalan kişinin hem kendisi, hem çevresi, hem de yaptığı hizmetten yararlananlar açısından huzur içinde görevini yerine getirmesi zordur.

Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nın (GGASŞ) 1. maddesinin 2. fıkrası Türkiye'nin de dâhil olduğu taraf devletlere 'Çalışanların özgürce edindikleri bir işle yaşamlarını sağlama haklarını etkin biçimde koruma' yükümlülüğünü getirmiştir. İtiraz konusu olan ibare, GGASŞ'nin bu maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Zira olayımızda kişinin özgürce edindiği bir işle (olayımızda orman mühendisliği) yaşamını sağlama hakkını devlet etkin biçimde korumamaktadır. Tam tersine, kişinin bu hakkını kullanmasını uzunca bir süre engellemektedir.

Aynı şekilde Türkiye'nin 2003'de onayladığı BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 6.maddesinde, 'Çalışma hakkı, herkesin kendi seçtiği ve girdiği bir işte çalışarak geçimini sağlama imkânına ulaşma hakkını da içerir' düzenlemesi yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'nin Çalışma Hakkı başlığını taşıyan 18 No'lu Genel Yorumunda bu maddenin, 'bir işi yapmaya zorlanmamanın yanı sıra işten adil olmayacak şekilde yoksun bırakılmamayı da' içerdiği belirtilmiştir(http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/calisma_hakki/calisma_hak_ki.pdf, erişim tarihi 27.12.2011). Somut olayda da, kişinin şekilde çalışmak istediği işten yoksun bırakıldığını görmekteyiz.

Bütün bu gerekçelerden hareketle itiraz konusu düzenlemenin Anayasa'nın 5., 13., 17., 48., 70. ve 90. maddelerine aykırı olduğu düşüncesiyle çoğunluğa katılmıyorum.

Üye

Engin YILDIRIM